

Препорака Rec (2007)2 на Комитетот на министри до земјите - членки за медиумскиот плурализам и разновидноста на медиумската содржина

(усвоена од страна на Комитетот на министри на 31 јануари 2007 година на 985-та седница на замениците министри)

Комитетот на министри, според Членот 15б од Статутот на Советот на Европа,

Имајќи предвид дека целта на Советот на Европа е да се постигне поголема единственост меѓу земјите - членки со цел да се заштитат и унапредат идеалите и принципите кои се нивно заедничко наследство и да се зајакне економскиот и социјалниот развој;

Потсетувајќи на Членот 10 од Конвенцијата за заштита на човековите права и основни слободи (ЕТС, бр 5), кој ја гарантира слободата на изразување и слободата за примање и испраќање информации и идеи без мешање од страна на јавните власти и без оглед на границите;

Потсетувајќи на својата Декларација за слобода на изразувањето и информирањето, усвоена на 29 април 1982 година, која нагласува дека слободниот проток и широката циркулација на сите видови информации преку границите е важен фактор за меѓународно разбирање, за зближување на народите и за заемно збогатување на културите;

Потсетувајќи на Препораката Rec (2000) 23 за независноста и функциите на регулаторните тела во радиодифузниот сектор и нејзиниот Објаснувачки меморандум, кои ја потенцираат важноста на политичката, финансиската и оперативната независност на радиодифузните регулаторни тела;

Потсетувајќи на можностите обезбедени со дигиталните технологии како и потенцијалните ризици што тие ги носат во модерното општество како што се наведува во Препораката Rec (2003) 9 за мерките за промовирање на демократскиот и општествениот придонес на дигиталната радиодифузија;

Потсетувајќи на Препораката R (99) 1 за мерките за промовирање на медиумскиот плурализам и Препораката R (94) 13 за мерките за промовирање медиумска транспарентност, чии одредби треба да важат за сите медиуми;

Забележувајќи дека по усвојувањето на Препораките R (99) 1 и R (94) 13, се случува важни технолошки промени, заради што е потребна ревизија на овие текстови со цел да се прилагодат на актуелната ситуација на медиумскиот сектор во Европа;

Имајќи ја предвид Декларацијата за културна разновидност, усвоена на 7 декември 2000 и одредбите за медиумски плурализам содржани во Европската конвенција за прекугранична телевизија (ЕТС, бр. 132);

Имајќи ги на ум одредбите од Конвенцијата за заштита и унапредување на разновидноста на културниот израз на УНЕСКО, усвоена на 20 октомври 2005 година, која им го дава сувереното право на државите да ги формулираат и спроведуваат нивните културни политики и да усвојуваат мерки за заштита и унапредување на интеркултурниот дијалог и разновидноста на културниот израз, особено, мерките со цел за јакнење на разновидноста на медиумите вклучувајќи, и преку јавниот радиодифузен сервис;

Потврдувајќи дека медиумскиот плурализам и разновидноста на медиумската содржина се суштински за функционирањето на демократското општество и се природна последица на основното право за слободата на изразување и информирање што се гарантира со Член 10 од Конвенцијата за заштита на човековите права и основни слободи;

Земајќи предвид дека барањата што произлегуваат од Член 10 од Конвенцијата за заштита на човековите права и основни слободи ќе бидат целосно задоволени само ако на секое лице му се даде можност да формира сопствено мислење од различни извори на информации;

Препознавајќи го пресудниот придонес на медиумите во стимулирањето на јавната дебата, политичкиот плурализам и свесноста за различни мислења, особено со давањето можност на различни групи во општеството – вклучувајќи културни, јазични, етнички, религиозни или други малцинства – да примаат и испраќаат информации, да се изразат себеси и да разменуваат идеи;

Потсетувајќи на важноста за транспарентност на медиумската сопственост за да се осигура дека властите одговорни за спроведување на регулативата во врска со медиумскиот плурализам можат да донесат информирани одлуки и дека јавноста може да направи сопствена анализа на информациите, идеите и мислењата изразени од медиумите;

Потврдувајќи дека, со цел да се заштити и активно промовира плуралистичкиот израз на идеи и мислења како и културната разновидност, земјите - членки треба да ги прилагодат постоечките регулаторни рамки, особено во однос на медиумската сопственост и да усвојат регулаторни и финансиски мерки со цел да се гарантира медиумска транспарентност и структурен плурализам како и разновидност на дистрибуираната содржина;

Потсетувајќи дека од сите земји - членки се очекува во ова поле да ја земат предвид потребната уредувачка независност на редакциите, влогот, ризиците и можностите нераскинливо врзани со развојот на нови средства за комуникација, како и специфичната ситуација на секој аудиовизуелен

или пишан медиум кој е засегнат од овие мерки, без оглед дали се печатени или он - лајн медиуми, или радио и телевизиски сервиси, и без оглед која платформа се користи за пренос;

Имајќи предвид дека националната медиумска политика може, исто така, да биде ориентирана кон зачувување на конкурентноста на домашните медиумски компании во контекст на глобализацијата на пазарите и дека феноменот на транснационална медиумска концентрација може да има негативно влијание врз разновидноста на содржината,

Препорачува владите на земјите - членки:

i. да ги вклучат во националниот закон или пракса мерките кои се подолу изложени;

ii. редовно да ја евалуираат на национално ниво ефективноста на постоечките мерки за унапредување на медиумскиот плурализам и разновидност на содржината и да ја испитаат можната потреба за нивна ревизија во светло на економските, технолошките и социјалните случувања во медиумите;

iii. да разменат информации за структурата на медиумите, домашните закони и студиите во врска со концентрацијата и медиумската разновидност.

Препорачани мерки

I. Мерки што го унапредуваат структурниот плурализам на медиумите

1. Генерален принцип

1.1. Земјите - членки треба да осигураат доволно разновидни медиуми од различни сопственици, и приватни и јавни, да бидат достапни на јавноста, земајќи ги предвид карактеристиките на медиумскиот пазар, особено специфичните комерцијални и конкурентски аспекти.

1.2. Кога примената на генералните правила за конкуренција во медиумскиот сектор и регулативата за пристапот не се доволни да гарантираат почитување на барањата во однос на културната разновидност и плуралистичкото изразување на идеи и мислења, земјите - членки треба да усвојат специфични мерки.

1.3. Земјите - членки треба да предвидат прилагодување на нивната регулаторна рамка на економските, технолошките и социјалните случувања особено земајќи ги предвид конвергенцијата и дигиталната транзиција и да ги вклучат во сите елементи на медиумска продукција и дистрибуција;

1.4. Кога ја прилагодуваат регулаторната рамка, земјите - членки треба да посветат особено внимание на потребата за ефективно и манифестно одвојување меѓу наметнувањето политички авторитет или влијание и контролата врз медиумите или донесувањето одлуки во врска со медиумската содржина.

2. Регулирање на сопственоста

2.1. Земјите - членки треба да земат предвид усвојување на правила со цел да се ограничи влијанието што би можело да го има едно лице, компанија или група во еден или повеќе медиумски сектори како и да осигураат доволен број разновидни медиуми.

2.2. Овие правила треба да се прилагодат на големината и специфичните карактеристики на националниот, регионалниот или локалниот аудиовизуелен и/или печатен медиумски пазар за кој тие би биле применливи.

2.3. Овие правила може да вклучуваат воведување на прагови базирани на објективни и реалистични критериуми, како удел на публиката, тираж, обрт/приход, заеднички капитал или гласачки права.

2.4. Овие правила треба да овозможат да се земе предвид феноменот на хоризонтална интеграција, сфатена како спојување во истата бранша на дејствување – во овој случај моно-медиумска и мулти-медиумска концентрација – како и феноменот на вертикална интеграција, односно, контрола од страна на едно лице, компанија или група на некои од клучните елементи на продукција, дистрибуција и други активности како рекламирањето или телекомуникациите.

2.5. Понатаму, земјите - членки треба редовно да ги ревидираат утврдените прагови во светлото на постојаните технолошки, економски и социјални случувања со цел да не се спречат иновациите во медиумското поле.

2.6. Според тоа дали се или не се специфични за аудиовизуелните и пишаните медиуми, властите одговорни за примена на овие правила треба да имаат моќ потребна за извршување на нивната мисија, особено, моќта да одбијат авторизација или барање за лиценца и моќ да дејствуваат против сите операции на концентрација, особено да се одземе имотот на постоечките медиуми каде се достигнати неприфатливи нивоа на концентрација и/или каде е загрозен медиумскиот плурализам. Нивните надлежности затоа би можеле да вклучуваат моќ да се бараат заложби од структурна природа или во врска со однесувањето од учесниците во таквите операции, ако е потребно, и капацитет да се наметнат санкции.

3. Медиуми од јавниот сервис

3.1. Земјите - членки треба да осигураат дека постоечките медиумски организации од јавниот сервис зафаќаат видливо место во новиот медиумски пејзаж. Тие треба да дозволат медиумските организации од јавниот сервис да се развиваат со цел да ја направат нивната содржина достапна на различни платформи, особено со цел да овозможат обезбедување висококвалитетна и иновативна содржина во дигиталното опкружување и да развијат цел опсег од нови услуги вклучувајќи и интерактивни.

3.2. Земјите - членки треба да ги охрабрат медиумите од јавниот сервис да играат активна улога во унапредувањето на социјалната кохезија и интегрирањето на сите заедници, социјални групи и генерации, вклучувајќи ги малцинските групи, младите, постарите, сиромашните и ранливите социјални категории, лицата со посебни потреби, итн. притоа почитувајќи ги нивните различни идентитети и потреби. Во овој контекст, треба да се посвети внимание и на содржината создадена од и за таквите групи, и на нивниот пристап до нив присуството и претставувањето во медиумите од јавниот сервис. Должно внимание треба да се посвети и на прашањата за родова еднаквост.

3.3. Земјите - членки треба да ги повикаат медиумските организации од јавниот сервис да предвидат воведување консултации со јавноста, што може да вклучува создавање советодавни структури, во кои соодветно ќе се рефлектира јавноста во целата своја разновидност, за да може желбите и барањата на публиката да се одразат во нивната програмска политика.

3.4. Земјите - членки треба да усвојат механизми потребни за гарантирање на независноста на медиумските организации од јавниот сервис клучни за заштита на нивната уредувачка независност и за нивна заштита од тоа да бидат контролирани од една или повеќе политички или социјални групи. Овие механизми треба да бидат утврдени во соработка со граѓанското општество.

3.5. Земјите - членки треба да дефинираат начини за осигурување соодветно и сигурно финансирање на медиумите од јавниот сервис преку различни извори – кои може да вклучуваат надоместок за лиценца, јавно финансирање, комерцијални приходи и/или индивидуални плаќања - неопходни за извршување на нивните демократски, социјални и културни функции.

4. Други медиуми кои придонесуваат за плурализам и разновидност

Земјите - членки треба да го охрабрат развојот на други медиуми способни да дадат придонес за плурализмот и разновидноста и да обезбедат простор за дијалог. Овие медиуми би можеле, на пример, да земат форма на месни, локални, малцински или социјални медиуми. Содржината на таквите медиуми може да се создаде главно, но не исклучиво, од и за одредени групи во општеството, можат да одговорат на нивните специфични потреби или барања и можат да служат како фактор на социјална кохезија и интеграција. Средствата за дистрибуција, што можат да вклучуваат дигитални технологии, треба да бидат прилагодени на навиките и потребите на јавноста за која се наменети овие медиуми.

5. Пристапна регулатива и интероперабилност

5.1. Земјите - членки треба да осигураат оние кои обезбедуваат содржина да имаат праведен пристап до мрежата на електронски комуникации.

5.2. Со цел да се промовира развојот на нови средства за комуникација и нови платформи и да се намали ризикот од тесни грла што ја блокираат достапноста на широка лепеза медиумска содржина, земјите - членки треба да охрабрат поголема интероперабилност на софтверот и опремата, како и користење на отворените стандарди од страна на производителите на софтвер и опрема и од операторите на медиумските и секторите за електронски комуникации.

5.3. Овој резултат би можел да биде добиен со помош на подобрена соработка меѓу сите заинтересирани страни, поддржана, доколку е потребно и со цел да не се попречи иновацијата, од страна на релевантните власти.

5.4. Земјите - членки треба да осигураат нивните регулаторни тела и други релевантни власти да имаат потребни вештини со цел да оценат како економскиот и техничкиот развој ќе влијае врз структурата на медиумите и нивната способност да ја извршуваат нивната културна улога.

6. Други мерки за поддршка

6.1. Земјите - членки треба да преземат финансиски и регулаторни мерки потребни да се заштити и унапреди структурниот плурализам на аудиовизуелните и печатени медиуми.

6.2. Овие мерки би можеле да вклучуваат поддршка и охрабрување со цел да се олесни преминот кон дигитализација на традиционалните радиодифузни медиуми, и каде е соодветно, дигиталната транзиција за печатените медиуми.

II. Мерки кои ја унапредуваат разновидноста на содржината

1. Генерален принцип

Плурализмот на информации и разновидноста на медиумската содржина не се гарантира автоматски со мултипликација на средствата за комуникација кои и се нудат на јавноста. Затоа, земјите - членки треба да дефинираат и имплементираат активна политика во ова поле, вклучувајќи процедури за следење, и да усвојат потребни мерки со цел да осигураат дека доволно различни информации, мислења и програми се пренесуваат преку медиумите и се достапни на јавноста.

2. Унапредување на поширокото демократско учество и внатрешна разновидност

2.1. Земјите - членки, почитувајќи го принципот за уредувачка независност, треба да ги охрабрат медиумите да и обезбедат на јавноста разновидна медиумска содржина способна за унапредување критичка дебата и широко демократско учество на лицата кои припаѓаат на сите заедници и генерации.

2.2. Земјите - членки треба особено да ги охрабруваат медиумите да придонесат за меѓукултурен и меѓуверски дијалог, за да се промовира заемна почит и толеранција и да се спречат потенцијалните конфликти преку дискусија.

За оваа цел, земјите - членки треба:

- од една страна, да ги охрабрат медиумите да усвојат или зајакнат доброволна политика за промовирање на малцинствата во нивната интерна организација во сите гранки, со цел да се одрази различниот состав на општеството и да се зајакне социјалната кохезија;

- од друга страна, со цел да се земе предвид појавата на новите средства за комуникација како резултат на технолошките промени, да размислат околу преземањето дејствија со цел да се промовира дигиталната медиумска писменост и да се премости таканаречената „дигитална поделба“.

3. Распределба на лиценците за радиодифузна дејност и правилата за задолжителен пренос/понуда

3.1. Земјите - членки треба да размислат околу воведување мерки да се унапреди и следи продукцијата и обезбедувањето разновидна содржина од страна на медиумските организации. Во однос на радиодифузниот сектор, таквите мерки би можеле да бараат во лиценцата за радиодифузна дејност, да се произведе или да биде нарачан од радиодифузерите, одреден обем оригинални програми, особено во однос на вестите и информативната програма.

3.2. Земјите - членки треба да размислат околу воведувањето правила со цел да се зачува плуралистичкиот локален медиумски пејзаж, особено осигурувајќи дека синдикацијата, сфатена како централизирано обезбедување програми и други услуги, не го загрозува плурализмот.

3.3. Земјите - членки треба да предвидат, каде што е потребно, усвојување правила за задолжителен пренос со други дистрибутивни средства и платформи за испорака освен со кабелските мрежи. Исто така, во светло на процесот на дигитализација – особено зголемениот капацитет на мрежите и зголемениот број на различни мрежи – земјите - членки треба периодично да ги ревидираат нивните правила за задолжителен пренос со цел да осигураат дека и понатаму ги задоволуваат добро дефинираните цели од општ интерес. Земјите - членки треба да ја истражат релевантноста на обврската за задолжителна понуда паралелно со правилата за задолжителен пренос со цел да ги охрабрат медиумите од јавниот сервис и главните комерцијални медиумски компании да ги направат нивните канали достапни за мрежните оператори што сакаат да ги пренесуваат. Сите мерки треба да ги земат предвид и обврските за авторски права.

4. Мерки за поддршка

4.1. Треба да се земат предвид и мерки за поддршка за создавање, продукција и дистрибуција на аудиовизуелна, пишана и сите видови медиумска содржина што дава вреден придонес за медиумската разновидност. Таквите мерки, исто така, би можеле да служат за заштита и унапредување на разновидноста на изворите на информации, како независни новински агенции и истражувачко новинарство. Исто така, треба да се земат предвид и мерки за поддршка на медиумските куќи, кои пишуваат или емитуваат програма на јазикот на малцинствата.

4.2. Без да се занемари конкуренцијата, сите погоре наведени мерки за поддршка треба да се дадат врз основа на објективни и непартиски критериуми, во рамките на транспарентни процедури и да подлежат на независна контрола. Условите за доделување поддршка треба да бидат периодично ревидирани за да се избегне случајното охрабрување на процесот на медиумска концентрација или недозволено богатење на претпријатијата што користат поддршка.

5. Зголемување на свесноста за улогата на медиумите

5.1. Земјите - членки треба да ја поддржат обуката на медиумските работници, вклучувајќи постојана обука, и да охрабрат таквата обука да се однесува на улогата што можат да ја играат медиумските работници во прилог на разновидноста. Целото општество треба да биде свесно за оваа улога.

5.2. Разновидноста треба да биде вклучена како цел во повелбите на медиумските организации и во етичките кодекси усвоени од страна на медиумските работници.

III. Медиумска транспарентност

1. Земјите - членки треба да обезбедат јавноста да има пристап до следниве видови информации на постоечките медиуми:

- информации во врска со лицата или телата што учествуваат во структурата на медиумите и за природата и степенот на учеството на овие лица или тела во засегнатата структура и, каде што е можно, крајните корисници од ова учество;

- информации за природата и степенот на интерес што го имаат горенаведените лица или тела во другите медиуми или во медиумските претпријатија, дури и во други економски сектори;

- информација за други лица или тела за кои постои веројатност дека извршуваат значително влијание врз програмската или уредувачката политика;

- информации за мерките за поддршка што се доделуваат на медиумите;

- информации за процедурите што се применуваат во однос на правото на одговор и приговор.

2. Земјите - членки треба да ги поттикнат медиумите да преземат мерки кои би и овозможиле на јавноста да направи сопствена анализа на информациите, идеите и мислењата изразени во медиумите.

IV. Научно истражување

1. Земјите - членки треба да ги поддржуваат научните истражувања и студии во областа на медиумска концентрација и плурализам и да промовираат јавна дебата за овие прашања. Особено внимание би можело да биде посветено на ефектот на медиумската концентрација врз разновидноста на медиумската содржина, рамнотежата меѓу забавните програми и информативните и програмите што ја поттикнуваат јавната дебата од една страна и придонесот на медиумите за меѓукултурен дијалог од друга.

2. Земјите - членки треба да ги поддржат меѓународните истражувачки напори насочени кон транснационалната медиумска концентрација и нејзиното влијание врз различни аспекти од медиумскиот плурализам.